

Nr 16

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan om anslag till Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.

Till Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m. har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 3 300 000 kr. Av detta belopp har 1 500 000 kr. ställts till lantbruksstyrelsens och 1 800 000 kr. till domänstyrelsens förfogande.

I årets statsverksproposition (IX ht p. 41 s. 145—148) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till ändamålet för budgetåret 1958/59 anvisa ett oförändrat förslagsanslag av 3 300 000 kr.

Lantbruksstyrelsen och domänstyrelsen har i skrivelser den 16 resp. 27 augusti 1957 hemställt, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett till (1 500 000 + 2 000 000 =) 3 500 000 kr. förhöjt belopp.

Lantbruksstyrelsen har anfört bl. a. följande.

I detta sammanhang bör erinras om att Kungl. Maj:t den 11 maj 1956 anbefallde lantbruksstyrelsen att i samråd med domänstyrelsen — med beaktande av vad jordbruksutskottet anfört i sitt utlåtande 1956: 16 — företaga en av utskottet förordad översyn rörande dispositionen av ifrågakvarnande kronolägenheter. Den härav föranledda utredningen väntas bli slutförd under loppet av hösten 1957 och innefattar förslag bl. a. om överförande av ett antal lägenheter inom skogslandet i Västerbottens och Norrbottens län från lantbruksorganisationen till domänverket. En sådan åtgärd kommer givetvis att medföra, att medelsåtgången för lägenheternas förvaltning i fortsättningsmängden minskas för lantbruksstyrelsens del men i stället ökas hos domänstyrelsen. Då emellertid lantbruksstyrelsens arbete med upprustningen av lägenheternas byggnader f. n. i främsta rummet är inriktat på att avhjälpa bristfälligheterna på sådana lägenheter, vilka är belägna i fjälltrakterna, där hårt klimat och utsatt enslighet gör skyndsamma förbättringsåtgärder särskilt angelägna, och vilka beräknas kvarstå under lantbruksstyrelsens ledning och uppsikt, avser lantbruksstyrelsens äskande av medel för ändamålet till större delen åtgärder på sagda lägenheter i fjällbygderna. Det sammanlagda medelsbehovet hos lantbruksstyrelsen och domänstyrelsen för verksamheten för samtliga de kronolägenheter varom här är fråga kan näppeligen påverkas av hur lägenheternas förvaltning uppdelas på ämbetsverken. Under de senare åren har för verksamheten årligen anvisats till lantbruksstyrelsen 1 500 000 kr. och till domänstyrelsen 1 800 000 kr. eller tillhoppa 3 300 000 kr. Ehuru det program och den kostnadsram, som lantbruksstyrelsen tidigare framlagt på riksdagens begäran, alltså synes erbjuda en lämplig lösning av frågan om en påskyndad upprustning av lägenhetsbeståndet, anser sig lantbruksstyrelsen under anförda förhållanden icke böra för nästkommande budgetår påyrka sådan ökning av medelsanvisningen för sin verksamhet med

upprustningen, att denna kan forceras i den takt, som av sociala motiv eljest fortfarande är påkallad och som skulle förutsätta höjning av det nuvarande anslaget. Än mindre kan lantbruksstyrelsen finna anledning att räkna med minskat medelsbehov nästa år.

Lantbruksstyrelsen föreslår sålunda, att ett oförändrat belopp av 1 500 000 kr. ställes till dess förfogande under budgetåret 1958/59. Lantbruksstyrelsen finner det dock lämpligt att låta stå öppet för Kungl. Maj:t att pröva huruvida någon jämkning bör ske av medelsfördelningen mellan lantbruksstyrelsen och domänstyrelsen med hänsyn till de ändringar i förvaltningen, som må föranledas av förenämnda utredning.

Från förevarande anslag utgår medel till avträdesersättningar, flyttningsbidrag, skatter m. m. Å andra sidan tillföres anslaget inflytande medel i form av arrendeavgifter, brandriskpremier m. m. För löpande budgetår har sagda båda poster beräknats till 175 000 kr. resp. 50 000 kr. De förändringar, som härvidlag kan uppkomma under nästföljande budgetår, torde enligt lantbruksstyrelsen icke få den storleksordning, att de har någon betydelse för anslagsberäkningen.

Domänstyrelsen erinrar först om att i statförslaget för budgetåret 1954/55 redogörelse lämnades för resultatet av den utredning, som domänstyrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt angående åtgärder för lösning av byggnadsfrågorna inom ifrågavarande verksamhet. Domänstyrelsen hänvisar till denna redogörelse, vilken återgivits i IX ht 1954 s. 263. Till stöd för sitt anslagsäskande anför domänstyrelsen vidare.

Såsom i nyssnämnda huvudtitel upplystes, utgick domänstyrelsen från en saneringstid i fråga om byggnaderna av 10 år, räknat fr. o. m. budgetåret 1954/55. I enlighet med denna saneringsplan har under de senaste åren upptagits ett årligt belopp av 1 200 000 kr. för byggnadshjälp och utlämnat virke. En under år 1957 företagen ny inventering av det kvarstående behovet av förbättringsarbeten på byggnaderna vid ifrågavarande lägenheter bekräftar, att ett årligt belopp av denna storlek erfordras, om det uppställda 10-årsprogrammet skall kunna genomföras. Emellertid har många lägenhetsinnehavare nu fått vänta länge på att få hjälp till utförande av angelägna byggnadsförbättringar och bor f. n. under mycket otillfredsställande förhållanden. Med hänsyn därtill finner domänstyrelsen det vara synnerligen önskvärt, att saneringen av byggnadsbeståndet forceras så, att den tidigare beräknade saneringstiden minskas med åtminstone något år. Härför torde erfordras en höjning av det årliga anslaget för byggnadshjälp och utlämnat virke till 1 400 000 kr. Vid beräkningen av det äskade beloppet, 2 000 000 kr., har domänstyrelsen på nu anförda skäl upptagit 1 400 000 kr. för byggnadshjälp och utlämnat virke. I övrigt har styrelsen beräknat 90 000 kr. till bidrag till jord- och betesförbättring, 90 000 kr. till bidrag till vattenförsörjning, 40 000 kr. till vissa övriga bidrag, 20 000 kr. till kostnader för diken och vägar, 20 000 kr. till byggnadssakkunnig hjälp, 40 000 kr. till skatter samt 300 000 kr. till avträdesersättningar, flyttningsbidrag och bidrag vid inlösen av kronolägenheter. Det för sistnämnda ändamål upptagna beloppet torde ännu några år framåt komma att bli en relativt stor post. Detta beror främst på den höga medelåldern bland lägenhetsinnehavarna. Många av dem önskar av åldersskäl lämna lägenheterna inom de närmaste åren och de bör då enligt domänstyrelsen tillerkännas ersättning för det arbete, de utfört på lägen-

heterna, oavsett om dessa skall nedläggas eller upplåtas till ny brukare. Domänstyrelsen framhåller vidare, att äskandena förutsätter, att fördelningen av de ifrågavarande lägenheterna på lantbruksstyrelsen och domänstyrelsen förblir oförändrad. Därest ett i olika sammanhang diskuterat överförande av ett 100-tal fjällägenheter från lantbruksstyrelsens till domänstyrelsens förvaltning kommer till stånd redan den 1 juli 1958, beräknas en ökning av det äskade anslaget med omkring 200 000 kr. vara erforderlig.

Statskontoret har i yttrande anfört, att ämbetsverket med hänsyn till den återhållsamhet beträffande statsutgifterna, som i nuvarande budgetära läge torde vara nödvändig, icke kan förorda, att upprustningen av de under domänstyrelsen lydande kronolägenheterna forceras. Till byggnadshjälp och utlämnat virke torde därför höra beräknas ett oförändrat belopp av 1 200 000 kr. Domänstyrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt har icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen har anfört följande.

»Den av lantbruksstyrelsen berörda utredningen rörande dispositionen av ifrågavarande kronolägenheter har numera inkommit till jordbruksdepartementet och varit föremål för remissbehandling. De i utredningen framlagda förslagen, som icke synes beröra storleken av förevarande anslag, överbäges inom departementet.

Vad härefter angår frågan om beräkningen av medelsbehovet under detta anslag finner jag mig icke kunna biträda domänstyrelsens förslag att för en ökning av takten i upprustningen av ifrågavarande lägenheter för nästa budgetår höja styrelsens belopp med 200 000 kronor till 2 000 000 kronor. Mot lantbruksstyrelsens anslagsberäkning har jag däremot icke något att erinra. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera fastställa ram för styrelsernas ifrågavarande verksamhet ävensom att vid behov medge höjning av denna.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat 3 300 000 kronor.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts medelsberäkning under anslagspunkten biträdades av utskottet. Utskottet har icke heller något att erinra mot förslaget, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera fastställa ram för styrelsernas ifrågavarande verksamhet ävensom att vid behov medge höjning av denna. I enlighet härmed hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.* å riksstaten för budgetåret 1958/59 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor.

Stockholm den 16 april 1958

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nord, Jon Jonsson, Sigfrid Larsson, Eskilsson, Nils Hansson*, Hermansson*, Gunnar Berg, Kristiansson och Hedström;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Gustafson i Dädesjö, Andersson i Hyssna, Jonsson i Strömsund, Ahlsten*, Sköld, Lindström, Östlund, Eliasson i Moholm och Johansson i Öckerö.

* Ej närvarande vid justeringen.